

Podziękowania

Pomysłodawcą opublikowania tego zbioru artykułów jest prof. Robert Traba, dyrektor Centrum Badań Historycznych Polskiej Akademii Nauk w Berlinie, za co jestem mu ogromnie wdzięczna. Z jego książek i naszych osobistych rozmów wiele się nauczyłam na temat traumatycznej historii wzajemnych oddziaływań i współczesnego postrzegania się Polaków i Niemców. Dzięki jego badaniom możemy zapełnić dziś wiele luk. Zbiór tekstów na temat kultury pamięci traktuję zatem jako wkład do porozumienia w Europie kształtowanej przez wzajemną uwagę i komunikację. Swą ostateczną formę tom zawdzięcza dr Magdalenie Saryusz-Wolskiej, która w 2011 roku przejęła projekt w swoje ręce. Wykazując się nadzwyczajną kompetencją, mądrymi komentarzami i dużą wytrwałością, pomogła mi wybrać teksty, kontrolowała tłumaczenia i prace redakcyjne. Za staranność dziękuję tłumaczkom: Zofii Dziewanowskiej-Stefańczyk, Justynie Górny, Joannie Kalickiej, Aleksandrze Konarzewskiej, Kornelii Kończal, Patrycji Pieńkowskiej-Wiederkehr, Karolinie Sidowskiej i Agacie Teperek. Wdzięczność należy się także Polskiej Akademii Nauk za finansowe wsparcie tej publikacji oraz prof. Andrzejowi Mencwelowi za to, że zabiegał o przyjęcie jej do serii „Communicare”.

Aleida Assmann
Konstancja, październik 2013